

1694.

1. Barthius, Godefridus : De magistro navis.
2. Bahr, Johannes, Fu. med. pro cancellario l. s. d.
(et peregrinae disputatoriam Christiani Gottfriedi
Finger innotat).
3. Carius, Christianus : De interesse republicae circa
excursiones maritimas in terram alienam tempore
belli institutas.
4. Hoising, Joh. Jacob : De introitu d.
5. Thetmerus, Fredericus Theophilus : De monumentis Aegypti-
iacis et simul de egregia Lipsiensis in bibliotheca
Instructissima Augusti Senatus. . . .
6. Meisler, Johannes Gottlieb : De exequiis principum.
7. Mencknius, Dr. Bernhard : De Augustorum Augustarumque
Consecratione ex nummis.
8. Mencknius, Ludovicus : De salario Tutoris et cura
Frum. 2 Vempt. 1694. 1738.

1694.

9. Mendelsius, Lutherus: De lentementi factorie damnatis
ad mortem juvenili denegata et moribus plerisque inserta

10. Rechenberg, L. Adamus: De regimento S. R. imperii

11. Rechenberg, L. Adamus: In jus regnandi gratia
violandum?

12. Schaumburg, Joh. Christianus: De paralyti scorbatica

13^{a. b.} Titius, Gottlieb Gerhard: De fictione Remanensium
naturam et incontinuitate. 2 Sept. 1694: 1724

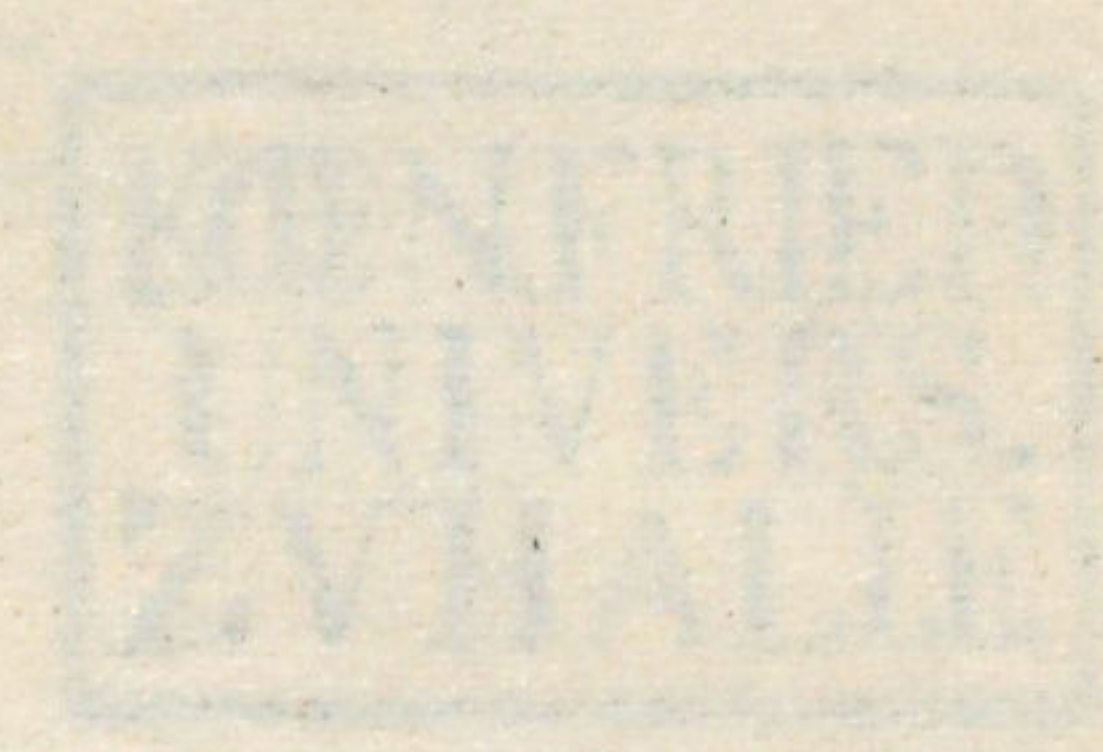
MASTRO
NAVIS,

Quod
Cognominata Facult. Juridice
LEIPZENSIS,

PER MONTENEM
DR. GOTHOFREDI BARTHII,
JUR. UTR. DOCT. & PRACT.

Præcipue de Præceptis seu maximis

RODDECK,

La
u
nu
27
2
8

1694/12
ARCHIATRO SUMMO FAVENTE!
DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
DE

39
13
11
12
6
**PARALYSSI
SCORBUTICA,**

Quam
Indultu & Auctoritate
GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ

In
ALMA PHILYREA

SUB PRÆSIDIO

Viri Nobilissimi, Excellentissimi atq; Experientissimi

DOMINI

JOH. CHRISTIANI Schamberg/

Phil. & Med. Doctoris, Facultatis Med.

Affessoris Gravissimi,

Patroni atque Promotoris sui estimatissimi,

PRO LICENTIA

Summos in Arte Medicâ Honores & Privilegia Doctoralia legitime
consequendi,

Publico Philiatorum Examine

Die XV. Junii, A. C. M DC XCIV.

H. L. Q. C.

submittit

CAROLUS FRIDERICUS Sinnerman/

Dresdensis.

LIPSIAE, Typis CHRISTOPH. FLEISCHERI.

V I R O
NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO, EXPERI-
ENTISSIMO, ATQVE AMPLISSIMO,
DOMINO
AUGUSTO QVIRINO
RIVINO,
Philosoph. ac Medicinæ Doctori famigera-
tissimo, Physiologiæ ac Botanices Professore Publico,
Facultatis Medicæ Assessori Gravissimo,

*Domino Patrono, Promotori ac Præceptori
omni observantiæ cultu per omnem quoque ætatem
devenerando,*

In debiti Honoris Gratitudeisque signum, atque ulterio-
rem sui commendationem, cum omnigenæ
Prosperitatis voto

Disputationem hanc Inauguralem,

offert ac dedicat

CAROLUS FRIDERICUS Zimmermann.

PRÆFATIO.

Qui Scorbutum, his nostris in terris sic satis frequentem, Lernam innumerorum malorum dixerit, non aberrare à vero videtur; siquidem Auctores, quotquot hæcenus de hoc affectu ex professo egerunt, uti *Severinus Eugalenus, Georgius Horstius, Jobannes Dravvitz, Balthasar Brunerus, Daniel Sennertus, Jobannes Echartius, Matthæus Martini, Henricus Botterus, Gualterus Charleton &c.* quanquam plurimas inde oriundas ægritudines longa serie recenseant, fateri tamen necessum habent, adhuc non paucos superesse affectus, maxime complicatos, qui vix ac ne vix quidem explicari aut enumerari queant. Quemadmodum autem dato uno absurdo sequuntur plura; ita non difficulter dato quodam humorum vitio & universum corpus & partes ejus variæ hinc inde malè afficiuntur, atque sic ex una quasi radice morbosa, copiosissimi propullulant stolones vitiati similiter. Ex illis omnibus liceat mihi hac vice unicum

A 2 elige-

eligere Thema, pro Inauguralis Disputationis materia, PARALYSIN nempe natam ex SCORBUTO. In cuius Tractatione primùm Naturam Scorbuti atque Paralyseos, dein Causas illorum atque Signa, tandem etiam Curationem proponam, sed breviter. Etiam si verò dignitati hujus materiae satisfecisse omni ex parte Tibi L. B. non videbor, animo tamen æquo huncce conatum meum feres, & quæ desunt, ex ingenio facile supplebis Tuo. Deus verò T. O. M. cui me totum semper commendo, hisce laboribus quoque meis ex alto benedicat, ut omnia feliciter eveniant.

§. 1.

Quo melius in Essentiam Paralyseos Scorbuticæ veniam, necessum est, ut consueta methodo, antequam ad realem tractationem progrediar, pauca quædam præliminariter moneam circa nomen hujus morbi, ne ambiguitas vocum insequentibus impedimento sit.

§. 2.

Nimirum dicitur Græcis παράλυσις à verbo ἀλύειν, i. e. resolvi, germ. die Lähme / quoniam nervi vel potius musculi, quibus inseruntur, à debito suo tono ita resolvuntur, sive relaxantur, ac enervantur, ut ad motum voluntarium exercendum fiant plane inepti. Est enim Teste Galeno III. de loc. affect. cap. ult. Paralysis maximè ἐκ κινήσεως ἀπολεία, h. e. motus exitium.

§. 3.

Alio nomine audit Paresis & Paraplegia, ac parum abest,

abest, quin cum ipsa etiam Apoplexia confundatur, ita enim *Aretæus cap. 7. de morb. chronic. Apoplexia, Paraplegia, Paresis, Paralysis omnia genere eadem sunt. Aut enim motionis, aut tactus, aut utriusque defectio est, interdum etiam mentis, interdum quoque reliquorum sensuum.*

§. 4.

Melioris tamen distinctionis ergo Apoplexiam appellabo totius, Paralyfin partis cuiusdam, præsertim cum *Cornel. Celsus de Re Medic. Lib. III. cap. 27.* testetur, veteres autores hoc sensu voces illas accepisse; quamvis non diffitear Hippocratem Galenumque vix satis distinctè iisdem usos fuisse.

§. 5.

Clarius: in Apoplexia cessant, præter usum rationis, sensus omnes atque motus voluntarii: in Hemiplegia ut plurimum sensus omnes atque motus lateris vel dextri vel sinistri: in Paraplegia motus & sensus quidem totius, illæso tamen capite: in Paralyfi motus atque sensus partis affectæ. Itaque in manu ac pede saltem tactus motusque deficit, in Paralyfi oculi cessat visus, in Paralyfi lingvæ gustus &c.

§. 6.

Atque ita se res habet in Paralyfi perfecta sive exquisita: interdum tamen aliquis superest sensus, deficiente insimul omni motu libero, quod vocant Paralyfin imperfectam vel spuriam, *vid. Gorræus Definit. Medic. pag. 359.* Dantur enim revera gradus quasi Paralyseos, siquidem nonnulli conqueruntur de Impotentia motus tantum: quidam de dolore in eadem parte satis acerbo simul: alii denique de sensu motuque prorsus abolito.

§. 7.

Hic loci admitto equidem jam recensitas tres Paralyseos

seos species, ast ex rubrica Disputationis liquet, me non sollicitum esse circa varias hujus morbi causas, sed unice de eâ quam in Scorbuticis non infrequenter notamus.

§. 8.

In genere igitur definitio Paralyfin Scorbuticam, quod sit impotentia quædam hujus vel illius partis in corpore humano, cum flacciditate conjuncta, propter quam moveri pro lubitu non possit, ab acrimoniâ sanguinis Scorbuticâ proveniens.

§. 9.

Generis locum occupat impotentia, quæ opponitur potentia sive facultati motivæ; atque in hoc convenit Paralysis cum cœcitate, surditate, impotentia virili, similibusque functionibus abolitis. Ubi tamen notandum est, sub nomine impotentia non tantum intelligi motum penitus deficientem, sed & admodum impeditum sive infirmitatem. Quemadmodum enim plures alii morbi, antequam ad statum perveniant, minus atroces deprehenduntur; ita & ab initio & in progressu Paralysis non æque gravis est, quam si ad *crispum* ascenderit: i. e. alia est Paralysis inchoata, & alia consummata sive perfecta.

§. 10.

Dixi autem impotentiam in motu, quo ipso cum spasmò convenit, quoniam & in hoc pars immota manet, sed rigida, cum in Paralyfi flaccida potius observatur. Id quod dubio procul *Avicenna* quondam ejusque interpretes adverterunt, quando eam per Mollificationem exposuerunt, non quod revera mollior sit nervus, aut musculus, sed quod talis appareat ob atoniam & relaxationem fibrarum.

§. 11.

Reliqua verò differentia desumpta est partim à Subjecto,

jecto, partim à *Causa*. Subjectum dicitur pars aliqua corporis humani, e. g. manus, pes, oculus, lingua &c. Si enim totum corpus aut plures partes simul fuerint affectæ, non amplius Paralytis, ut supra dictum, sed Apoplexia, vel Hemiplegia, vel Paraplegia rectius appellatur.

§. 12.

Quandoquidem verò in Definitione *Causam* allegavi sub nomine acrimoniæ scorbuticæ, eam sic explico. Nimirum Scorbutus est nihil aliud, quàm insignis acrimonia humorum in primis viis atque Massa sanguinea seroque, aliàs innominata. Imitantur enim Medici hoc ipso Jureconsultos, quibus sub titulo Stellionatus crimen aliàs innominatum venire solet. Ad hunc enim modum acrimonia, quæ ad Luem Veneream, Scabiem, Podagram, Catarrhum similiaque mala referri non potest, Scorbutum appellare non dubitarunt.

§. 13.

Nec enim facere possum in hac parte cum *Dan. Sennerto*, qui *Libr. III. Part. V. Sect. II. cap. 4.* Sanguinem ichorosum & vitiosum, vel naturaliter deorsum vergere ad crura, vel à natura ad extrema & ignobiles corporis partes amandari ac præterea ligamenta & tendines, ac ossa, naturali quadam inclinatione crassiorem sanguinem ad se trahere atque sic ad motum impotentia reddi arbitratur. Ut enim nihil dicam de inclinatione illa naturali, quam frustra fingit, saltem non video, quamobrem ligamenta musculosque magis attentet, quam nervos.

§. 14.

Willisium si consulamus, constat ex *Pathol. Cerebr. Tract. II de Scorbut. cap. 4. pag. 165. & 166.* tres ab eo recenseri causas, quæ modo conjunctim, modo divisim hunc morbum producant, scilicet (1.) inopiam Spirituum animalium

malium ob succum nervosum depauperatum: (2.) Spirituum animalium impuritatem propter particulas heterogeneas & quasi narcoticas succo nervoso admixtas: (3.) viarum obstructionem, quando particulae crassiores & terrestres nervorum corpora cum succo irriguo subeunt, quae dein alicubi circa plexus nerveos aliosque anfractus coactervatae, ductus in tantum infarciunt, ut Spirituum in hoc aut illud membrum irradiatio prorsus inhibeatur.

§. 15.

Verum ut ad singula respondeam, concedo (α) à Spirituum defectu nasci Paralytin; succus autem nervorum nulla urgente necessitate allegatur, cum tamen de eius Existentia non immeritò dubitetur: (β) Spirituum natura non admittit eiusmodi inquinamenta sive commixtionem particularum heterogenearum, siquidem id, quod vitale non est, cum spiritu nostri corporis purissimo non confunditur, atque ideò nec (γ) metuendum, ne in poros nervorum, circulationi Spirituum à natura destinatos, admittantur particulae crassiores atque terrestres.

§. 16.

Alios non adducam, sed exponam paucis quid verosimilius videatur. Præsuppono autem (1.) motum omnem tam voluntarium, quam involuntarium in nobis fieri principaliter à principio vitali sive spiritibus, tanquam causa efficienti unica: (2.) motum omnem fieri à fibris carneis vel in certos collectis fasciculos, quos musculos vocant, vel expansis in tunicam panniculumve carnosum, tanquam ab organo adæquato: (3.) Præter Spiritum insitum, qui à nativitate cunctis inest partibus, alium adhuc influere per nervos in supplementum eius, qui hinc inde absumitur.

§. 17.

§. 17.
Triplici proinde modo lædi potest motus, nempe (a) Spirituum, (b) Musculorum, (c) Nervorum culpa. Hinc enim & motum depravatum vel involuntarium, uti sunt Tremor motusque convulsivi, ut & motum ex Spasmo deficientem, itemque Apoplexiam atque Paralyfin non difficulter deducere licet. Verum hoc in loco videamus saltem quid ad Paralyfin conferant.

§. 18.

Videlicet Spirituum animalium inopia evadunt Paralytici Senes præ Junioribus; nam & secundum naturam tandem impotentia laborant, quæ genuina species est Paralyseos, nempe Genitalium. Eandem ob causam qui morbis chronicis diu detenti vires perdidierunt omnes, nec Urinam, nec alvi excrementa continere possunt, id quod Paralyfin Sphincteris Vesicæ atque Ani vulgò appellant.

§. 19.

Musculorum vitio accidit Paralyfis, si scilicet non modo dissecantur, sed & ab affusis humoribus serosis viscidisque ad motum plane inepti reddantur. Quemadmodum id ipsum in vulneratis, hoc verò in hydropicis ac pedum tumore œdematoso laborantibus manifestè apparet.

§. 20.

Nervorum denique culpa idem nascitur malum, quandoque vel obstruuntur circa ortum è cerebro, cerebello & medulla oblongata, ut nihil exinde ad partes distribui queat; vel quando penitus lacerantur & dissecantur. Obstructio autem non tam ab humore viscido, uti jam dictum §. 15. fieri videtur materialiter, quam virtualiter, ab omnibus, quæ nervis infensa eosdem ad stricturam fortiores, atque tubulorum clausuram omnimodam disponunt.

B

§. 21.

§. 21.

Qua ratione id fiat in Subjectis Scorbuticis porrò videndum, siquidem nec illa spirituum inopia, nec musculorum nervorumque læsio enormis hic facile metuenda; Superest igitur ut nervos examinemus & quamobrem Spiritus per canales hos non influant debito modo.

§. 22.

Si fictioni locus, dixerim Θ ia in hoc passu peccare, austero vel adstringenti sapore prædita, sive Vitriolica cum *Quercetano Redivivo Tom. III. p. 184. Willis de Anim. Brutor. c. 9. & Theophil. Bonneto in Sepulchret. Lib. I. Sect. 15. p. 287.*

§. 23.

Quamcunque verò statuamus acrimoniam in Scorbuto, sive acidam sive salsam, sive acido-salsam, sive vitriolicam, sive quamcunque aliam, satis erit, si modo concipiamus eam vellicare atque arrodere nervosum genus. Quemadmodum autem hoc ipsum præ aliis partibus magis exquisite sentit, ita se contrahit fortius, eoque ipso poros seu viam Spiritibus destinatum præcludit.

§. 24.

Arridet hac in parte non parum opinio *Joh. Baptist. van Helmont in Tract. de Lithias. c. 9. §. 62. & 82.* qui Paralytin afferit partium sensitivarum contracturam; addit tamen illam à terrore solo produci. Quanquam verò à terrore quandoque natam esse Paralytin non negem, tanquam à causa occasionali & antecedente, si scilicet corpus prædispositum ad hoc malum inclinaret; non possum tamen universaliter eam admittere tanquam solam & unicam, quoniam præter terrorem propriè dictum, plures aliæ Paralyseos causæ allegari possunt.

§. 25.

Id enim solenne fibris est sensatis, ut si quid molestum accidat, se statim contrahant, prout hyberno tempore cutem

tem crispari à frigore cernimus. Atque ita in Scelotyrbe
plerumque dolor præcedit Ischiadicus, quem sequitur
stupor pedis ac tandem perfecta Paralysis.

§. 26.

Etenim si advertamus, Paralyfin quandoque fieri su-
bitò & in momento quasi, interdum etiam evanescere si-
militer aut per intervalla redire atque cessare vicissim; ne-
mo est qui non facilius sibi concipere queat per spasmus
modo remittentem modo recurrentem intercipi viam,
Spiritibus, quam si viscidum aliquod, ad motum fluxumque
minus aptum, in nervis statuamus, quod nec per tubulos
angustiores nervorum expelli, nec motu retrogrado versus
originem eorum regurgitare potest.

§. 27.

Dicis: hac ratione citius Spasnum quam Paralyfin ex-
citari; verum sciendum est, in Spasmo vellicari atque cor-
rugari musculos ipsos, in Paralyfi nervos potius. Nec e-
nim rarum est in Subjectis Scorbuticis modo Spasnum,
modo Paralyfin in iisdem aut diversis partibus notari. Imo
& Paralyfin quandoque cum Spasmodicis affectibus moti-
busque convulsivis concurrere. Ita enim testantur Obser-
vationes non paucæ, *vid. Eugalenus multis in locis & Riveri-
us Cent. I. Observ. 74. it. Cent. II. Observ. 98. Wolfgang. Ga-
belchoverus Curat. Med. Cent. III. Cur. 16. & Cent. IV. Cur. 61.*

§. 28.

Quid mirum? si ex Colica per metastasin humorum
nascatur Parefis. Ubi enim humor acris, quamdiu in pri-
mis viis hæret, cruciatus graviores Spasnumque intesti-
norum excitans, ad Massam sanguineam defertur, sive id æ-
grorum culpa sive Medicorum fiat, clarum est quomodo
nervosum genus exinde affligatur vel arrodatur.

§. 29.

Hactenus de causis: nunc quoque Signa affectus hujus

consideranda veniunt. Sunt autem illa vel mali ipsius, vel causæ ejus morbificæ. Affectus præsentis signa, Scorbuti enim tanquam nimis prolixa, omnibusque nota lubens hic supersedeo, desumuntur primariò à motu læso, deinde verò & à sensu plus minus deficiente ac tandem ex frigore vel contabescencia partium. Nimirum Pathognomicum, quod unicè sufficit ad cognoscendam Paralyseos præsentiam, est motus abolitus. Et quandoquidem impotentia hujus accessus non semper subitanea est, sed & aliquando successiva, idcirco expectare Medicus non debet statum, sed vel in principio morbi, ubi tantum pars aliqua robur suum naturale amittit, instare Paralyfin judicabit.

§. 30.

Nec facile quisquam hoc malum cum reliquis vitiis motus confundet, si modo advertat, uti superius monitum, quæ pars affecta fuerit; si enim totum corpus aut latus alterutrum sit resolutum, non amplius pro Paralyfi stricto sensu dicta est habendum.

§. 31.

Cœtera si concurrant signa, certiores nos reddere possunt de prognosi, majus certè periculum imminet, si unà cum motu cesset omnis in simul sensus; si membrū actu frigidum tabidumque notetur. E contrario si adhuc aliqua motus vestigia supersint, si tactu non careat pars affecta & calore naturali: si neque colorem mutet, neque vel contabescat vel tumeat præter naturam. Ex his enim omnibus tuto colligere possumus, morbum nec pertinacem adeò, neque difficilem curatu futurum.

§. 32.

Nam & in Juvenibus Virisque robustis felicior sperandus est eventus, quàm in Decrepitis & ex alio morbo infirmis; atque ideo Paralyfis superveniens febri, arthritidi, chronicisque aliis longe difficiliorem admittit curam.

§. 33.

§. 33.

Ut autem certi simus de causa Paralyseos, necessum est advertere ventriculi statum. Si enim appetitus ferè insatiabilis ægrum vexet, vel ructus acidi vomitusque similes notentur, dubium nullum est, quin humor acidus peccet. Accedit consueta victus ratio, si æger delectetur acidis dulcibusq;. Secus judicandum, si bilis acrior eructetur vel evomatur: si pingvibus falsisque abutatur æger, atq; sic porro.

§. 34.

Explicatis hactenus Paralyseos Scorbuticæ Causis, Signis, & Symptomatibus, reliquum est, ut curam quoque annectam. Et quandoquidem duo sunt in hoc affectu notanda, nempe Malum ipsum atque Causa ejus morbifica, itaque & duplex hinc nascitur indicatio: prima est motum deficientem esse restituendum; secunda scorbuticam sanguinis acrimoniam esse corrigendam, ita enim symptomata, si quæ forte concurrunt, evanescent sua sponte.

§. 35.

Motus partium vel debilitatus vel sublatus omninò, maximè postulare videtur roborantia nervina (non tamen neglectis illis externis, de quibus inferius,) eamque in gratiam Aquæ Spirituosæ antapoplecticæ & antepilepticæ ▽ Reg. Hungar. ▽ Carfunc. Anhaltin. Veltheimian. Magnanimitatis, Vitæ mulier. &c. vel etiam Hb. Lavend. Salv. Origan. Saturej. Serpill. Majoran. in Vino decoctæ pro fotu applicari solent. Nec inconvenienter olea ex his plantis aromatibusque aliis destillantur atque sub specie Balsami inunguntur nuchæ, temporibus, naribus, lingvæ, præcipue in Paralyfi ejus.

§. 36.

Committitur autem non levis error in usu horum remediorum externorum, prout id jam olim notavit *Galenus*

B 3

Lib.

Lib. IV. cap. 5. de Loc. affect. Solent enim plerique ipsi parti affectæ e. g. cruribus applicare modo laudata nervina, sub specie pediluvii similive pacto, sed frustra. Recte igitur suadet in regione lumborum ea potius adhibenda esse, eoque in loco ubi nervi è medulla spinali ad crura excurrunt.

§. 37.

Nihilominus & hæc observatâ cautelâ pars quandoque immota manet, videlicet quod causa morbifica continens non fuerit prius sublata. Quapropter primus ubique labor erit eandem quantocyus remove, antequam parti læsæ robur conciliare velimus. Videamus ergo qua ratione id fiat.

§. 38.

Quodsi proinde certi fuerimus de causa hujus Paralyseos & acrimonia sanguinis scorbutica, è allaborandum est, ut acrimonia ista corrigatur, vel etiam educatur è corpore. Ante omnia igitur detur emeticum, nisi ægri constitutio illius usum impediat. Quanquam enim primo intuitu vomitorium non videatur conveniens in affectu ad eo à primis viis remoto; constat tamen per experientiam, in artuum doloribus aliisque morbis, nullum remedii genus æque potenter operari ac eadem hæc evacuantia.

§. 39.

Cumque Purgantia reliqua in Subjectis Scorbuticis vires suas vix satis commode exerant, quia acidum communiter in iis peccans easdem non aliter destruit, ac si Rad. Hellebor. Esul. Asar. Rhabarb. &c. in aceto macerentur; magis ergo consultum est præscribere Vomitoria Siatia, imprimis & vitæ, quippe qui de acido ipse participat.

§. 40.

Ubi verò talia exhibere non licet, in subsidium vocanda sunt purgantia, præmissis tamen alterantibus. Ita enim recte monet *Francisc. de le Boë Sylvius Prax. Lib. I. cap.*

7. §.

7. §. 53. à purgantibus cavendum antequam temperati fuerint humores acidi & ad seri naturam deducti, quos tunc demum redundantis per hydragoga educi nil obstat.

§. 41.

Sunt autem Alterantia in acrimonia acida convenientissima I. A trialia, Hæmatit. Crocus S tis, & maxime Limatura Chalybis, solvitur enim non difficulter à quovis etiam acido mitissimo, atque tùm convertitur in liquamen Vitriolicum, sed dulce, abstergendi & aperiendi virtute præditum. 2. Lapidosa, Crystall. montan. Alabastr. Corall. rubra & alba, quæ acidum saturando in Salsum mutant diureticum. 3. Terreæ, uti Bol. alb. & Armen. Marga, Terræ Sigillat. omnis generis; quæ magis adhuc acidum temperant, propter pinguedinem ipsis adjunctam. 4. Duriores animalium partes, uti Lap. 69. Mater perlar. Ossa sep. Corn. Cerv. Alcis & Rhinocer. Ebur. Unicorn. Dens Hippopot. atque similia; quæ non modo particulis quasi arenosis, sed & gelatinosis & sale volatili quo gaudent adversantur acidis. 5. Salia volatilia ex his parata, Θ vol. CC. Ebur. Urin. Θ Hci, nec non fuliginis, & quæ à curiosioribus è plantis educuntur. 6. Salia fixa, Absinth. Centaur. min. Cardb. Θ Fri & c. quæ Θ na præ cæteris id peculiare habent, quod si concurrunt cum acidis, sudorem non minus, quàm urinam moveant.

§. 42.

Et quandoquidem, ut supra monitum, plerumque viscidum cum acido concurrit in hoc affectu; itaque acriora etiam antiscorbutica, ut Rad. Armorac. Hb. Cochlear. Nasturt. Beccabung. Trifol. fibrin. in usum quoque vocanda sunt. Quamvis enim cum iis facere non possum, qui eadem abundare Θ e vol. \square so arbitrantur, siquidem vidi monstrante *Excellentissimo Domino Doctore Rivino, Patrono, Præceptore atq; Promotore meo ad aram usq; colendo, neq;*
fuc-

fuccum eorum recentem, aut per aliquot dies asservatum, neque ∇ m destillatam aut m um inde paratum colorem, Syrupi violarum mutasse ullo modo. Inest ergò Θ quidem volatile, sed sui generis, quod neque ad acidum, neque ad urinosum referri potest, atque ideo mixtæ potius naturæ videtur. Nihilominus & hic acris sapor non minus contra visciditatem sanguinis, quàm adversus atoniam partium & Paralyfin unà cum reliquis nervinis exhibetur commode.

§. 43.

Habebunt autem utilitatem longe majorem, si pro scopo alterandi ac diluendi humorum acrimoniam & visciditatem aquea insimul fuerint adhibita; Quo nomine Thermarum usus ac Thée potus, hoc tempore satis usitatus commendari solet. Si quid enim Thermæ valent, id externè fovendo calorem partium, interne attenuando viscida & temperando acria præstant; atque ideo Carolinæ aliis præferendæ sunt merito, quæ impune potari nequeunt. Dolendum saltem est nec ubivis terrarum similes haberi aquas medicatas, nec omni die iisdem licere uti. Confer *Quercetan. Art. Med. Pract. Tom. III. de Paralyf. p. 188.*

§. 44.

Præferendus idcirco Thée potus videtur, quem quisque omni hora sibi parare potest. Et quamvis nihil adeo peculiare in foliis Thée lateat, quod à plantis indigenis non æque sperandum; siquidem sapore leviter amaricante atque adstringente id saltem agit, ut majore in copia ventriculus aquæ haustum toleret; certum tamen est Salia Scorbutica hoc pacto felicissime cum lotio educi.

§. 45.

Solent alii pro eadem hac intentione diætam lactis commendare, aut serum lactis; quemadmodum autem si acidum peccet in corpore, plus damni quàm emolumentum
exin-

exinde resultet, ita post usum lapidosorum & ōtialium si-
miliumque præcipitantium in acido in Salsum converso, aut
diætæ culpa prædominante falsedine egregiam merentur
laudem, quoniam & serum humectat solvitque Salia, ac e-
ducit per alvum viasque Urinæ secretioni dicatas, & portio
pingvis dulcisque lactis demulcet acrimoniam præternatu-
raliter collectam. §. 46.

Hæc dum fiunt, non negligenda sunt remedia externa,
& quæ Chirurgia subministrat. Videlicet Venæ Sectio præ-
mittenda est, si æger plethoricus fuerit aut proclivis ad hæ-
morrhoidum aliumve sanguinis fluxum, cujus rei insigne
Testimonium præbet *Zacut. Lusitanus Libr. I. Prax. Medic.
Adm. Obs. 39. & Francisc. Valleriol. Libr. IV. Obs. 4.* Notum
enim est, alias non rarò abundante sanguine artus obdor-
miscere atque stupore tentari; longe frequentius id acci-
dit Scorbuticis propter Orgasimum & ebullitionem San-
guinis crebriorem; itaque nec parum levantur missione
sanguinis. §. 47.

Verum Venæ Sectioni hoc in casu nullatenus cedit
Scarificatio & Ventosæ manibus pedibusque, affectis et-
iam, applicatæ. Præterquam enim quod Sanguinem suffi-
cienter evacuent, accedit quod dolorem, si multa cum
flamma fuerint appositæ, satis notabilem excitent, quem
tamen variis modis intendimus ob causas modo dicendas.

§. 48.

Aut enim pars insensata est, aut dolore vexata sic satis
molesto: si prius accidat, sollicitamus naturam, ut quam
deseruit partem, iterum tueatur: si posterius occurrat,
supprimitur dolor præternaturalis ab eo quem ars produ-
cit de industria; ita enim *Hippocrat. Sect. II. Aphorism. 46.*
recte notavit duobus doloribus simul instantibus à vehe-
mentiori obscurari alterum.

C

§. 49.

§. 49.

Nam & hanc ob causam Veteres quondam Ligaturas & Frictiones adhibuerunt, in Apoplexia, Paralyfi, Catarrho suffocativo, similibusque morbis repentinis gravibusque, scilicet ut excitato hac ratione doloris sensu motum Spirituum diverterent. Nec enim leves tantum sed fortiores etiam, si opus, fieri jubebant; vocatis non raro in auxilium Dropace sive Picatione, Sinapisino & Phoenigmo, donec partes aut rubefierent satis ac dolerent, aut vesicis excitatis serum profunderent acrius.

§. 50.

Similis virtus est Urticarum recentium, quibus cedere membrum torpens, summamque cutem exasperare jubet *Cornel. Cels. Libr. III. cap. 27.* Idem Experientia confirmatus docet *Epiphanius Ferdinandus Histor. 47.* adjecto tamen hoc monito non contemnendo, ne id fiat prius quam corpus purgatum sit sufficienter à pravis humoribus.

§. 51.

Instar omnium sint Vesicatoria, quorum vires in Paralyfi Scorbutica crurum singulares notavi. Miles erat, cujus dextrum crus penitus immotum insensatumque ferè ad annum fuerat, sinistro ex malo Ischiadico similiter dolente ac stupefcente, consilium implorat superius allegati *Excellentissimi Domini Doctoris Rivini.* Ille præmissis præmittendis præcipitantibus & evacuantibus Emplastrum Vesicatorium acrius ex cantharidibus apponere jubet femori, atque tùm prima statim nocte sentit æger calorem, quasi per modum halitus inspirari, cum antehac pes frigidus, nec laterem calefactum nec quicquam sentiret aliud: sequenti mane redit sensus in ea parte motusque aliqualis unius atque alterius digiti; successu temporis, renovato Vesicatorio, continuatoque usu σ tialium, nervinorum & anti-

antiscorbuticorum, non neglectis evacuantibus, favente
divina gratia perfecte convaluit.

§. 52.

Hæc sunt ferè potiora remediorum genera, qualia vel
Pharmacia suggerit, vel Chirurgia; reliquum est ut paucis
quoque regulas adducam diæteticas; præsertim cum Scor-
butus vel hoc nomine incurabilis videatur in non paucis,
quod suo indulgentes genio consuetudinem, hætenus usu
confirmatam, vix unquam deserant, etiam moniti.

§. 53.

Imprimis acida cane pejus & angue fugienda sunt o-
mnibus, tanquam nervoso generi admodum inimica. Ab-
sint ergo à mensa procul acetaria, & quicquid acetum, suc-
cumque citri sapit, itemque dulcia, saccharo melleq; con-
dita, quæ in ventriculo acidis referto facillime acefcunt.

§. 54.

Speciatim Vini plus minus acidi potus admodum
exitiosus Scorbuticis in hoc passu. Testatur enim *Wepfe-
rus Miscell. Nat. Cur. Ann. II. Observ. 39.* Paresin post Coli-
cam ex Vini ejusmodi potu frequentissimam in Alsatia, ad
Lacum Acronium, in Ducatu Württembergico aliisque in
locis, ubi quotidie vino utuntur pro potu ordinario.

§. 55.

Circa Cerevisiam itidem notandum, hordeaceam,
amaram sive lupulatam, uti sunt Ileburgensis, Torgavien-
sis, Wurzensis magis convenire scorbuticis; sed dulcem,
& facile acefcentem, ex tritico vel avena quæ paratur, uti
Brenhahn/ Weißbier/ Reiterling/ Duchstein/ vix sine
manifesta læsione à quoquam hauriri.

§. 56.

Aër quantum fieri potest temperatus eligatur. Quem-
admodum enim frigus nervis admodum infensum, Scor-
butica

butica subjecta maximè affligit, præsertim si quæ pars deficiente Spirituum influxu debito calore naturali careat, aut dolore vexetur continuo: ita è contrario æstus quoque intensior observatur iisdem nocivus, quoniam serum aucta transpiratione minuitur nimis, unde necessario & visciditas & acrimonia intenditur magis magisque.

§. 57.

Atque ideo motus etiam corporis non nisi moderatus est permittendus. Certum enim est si corpus hinc in caluerit modice, bene se habere istiusmodi ægros & alacriores reddi; verum si ad sudorem usque commoveantur, lassitudinem exinde longe graviores illos sentire, ac si fortè inter sudandum evanuerit dolor, eum plerumque redire magis acerbum.

§. 58.

Cavendum autem iis est maximè ab animi pathematibus, ira cum primis atque terrore. Quamvis enim aliqua legantur exempla eorum qui à Paralyti fuerunt liberati per iram vel terrorem, qualia refert *Francisc. Valleriol. Libr. II. Obs. Med. 4.* & *Job. Nicol. Pechlinus Lib. III. Obs. Med. 26.* non videntur tamen temere imitanda, cum per Experientiam constet Apoplexiam etiam, similiaque graviora mala non aliunde magis, quam ab his affectibus provenire.

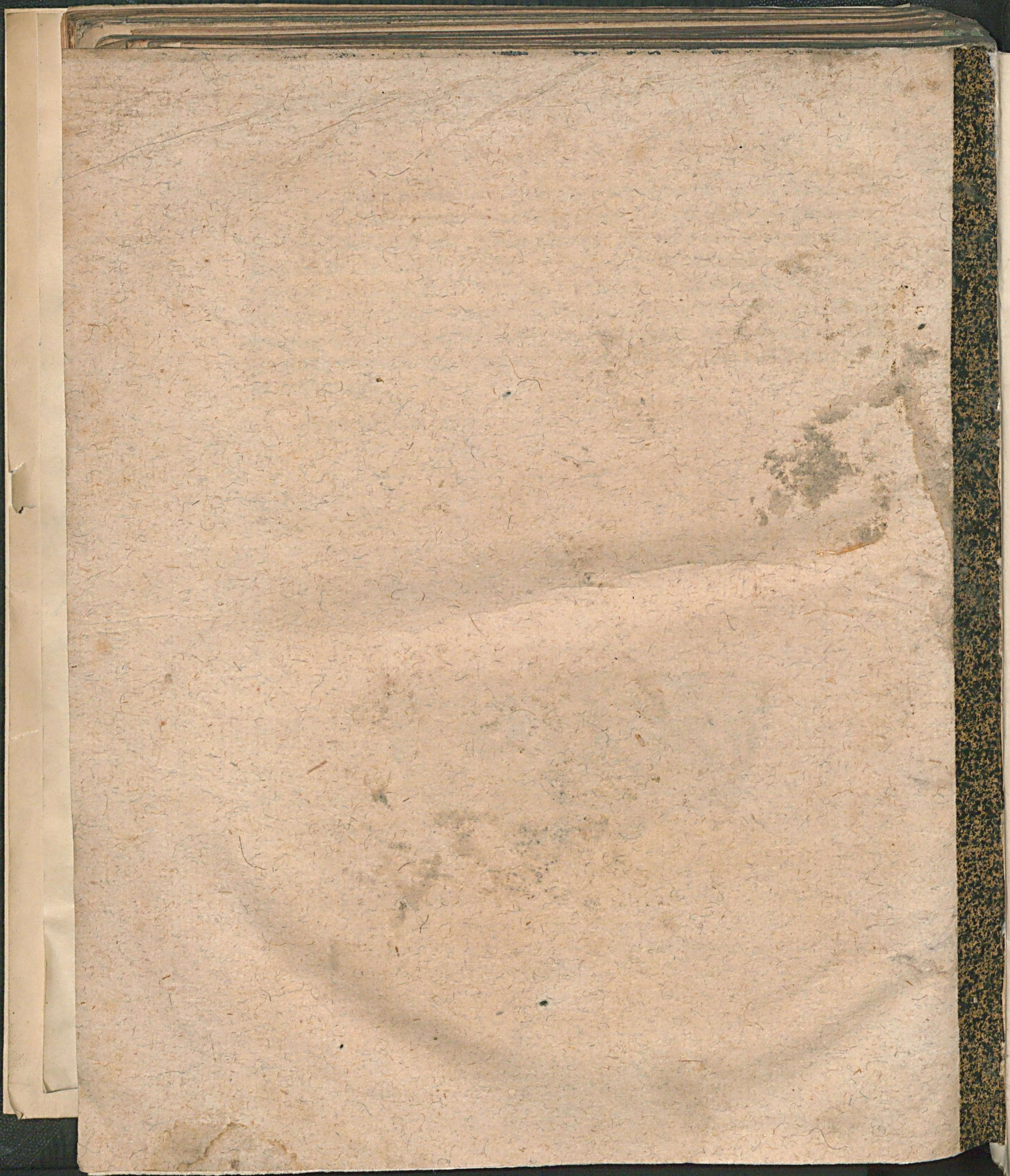
§. 59.

De cætero haud opus est, ut pluribus exponam, quomodo se gerere debeat Paralyticus in somno & Vigilia, in Excretis & Retentis. Cum enim vires labefactatæ jamjam existant, quivis intelligit abstinendum esse à cunctis, quæ Spiritus dissipant ac enervant corpus: ac potius robur vitale esse conservandum omnibus modis.

Atque hæc sufficiant.

S. D. G.

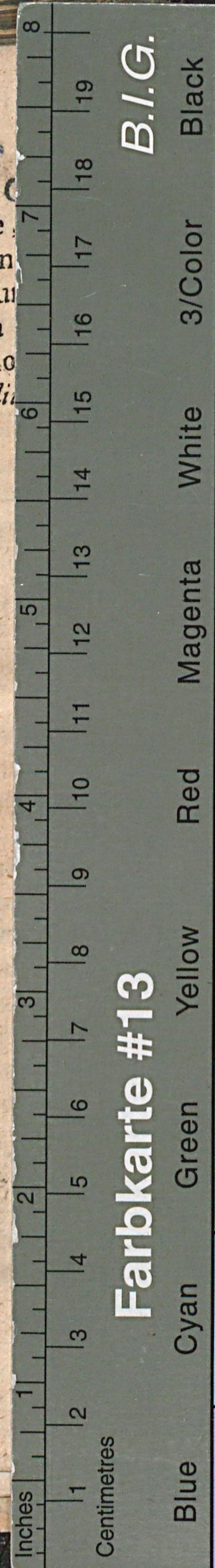

X 2615888

V. 17

B.I.G.

Farbkarte #13

1694/12

58
39
13

ARCHIATRO SUMMO FAVENTE!
ATIO MEDICA INAUGURALIS
DE

PARALYSSI ORBUTICA,

Quam
Indultu & Auctoritate
ISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ
In
MA PHILYREA

SUB PRÆSIDIO
abilissimi, Excellentissimi atq; Experientissimi
DOMINI
CHRISTIANI Schamberg/
ed. Doctoris, Facultatis Med.

Affessoris Gravissimi,
atque Promotoris sui æstumatisimi,

OLICENTIA
edicâ Honores & Privilegia Doctoralia legitime
consequendi,
Publico Philiarorum Examine
die XV. Junii, A.C. M DC XCIV.

H. L. Q. C.
submittit
FRIDERICUS Sinnerman/
Dresdensis.

Typis CHRISTOPH. FLEISCHERL.

